

Disp. 1. de LL. q. 2. punto 6. n. 64.; *Reiffenst.* vero l. c. n. 41. ait, talem non carere scrupulo peccati gravioris, eoque tantum in fraudem jejunii vel alterius obligationis videatur discedere. Haec sententia officio hominis Christiani absque dubio longe conformior est.

214. Q. III. An peregrinus obligetur particularibus legibus v. g. jejuniis etc. illius loci, ubi subsistit? R. Per se loquendo et secluso scandalo non obligatur. Ita *Sanch.* L. 1. Decal. c. 12. n. 38., *Gobat.* t. 5. Exper. Theol. n. 381., *Laym.* L. 1. t. 4. c. 12. n. 4. cum *S. Antonino.* Ratio est, quia advenae et peregrini ob brevem moram in aliquo loco non subjiciuntur jurisdictioni, sive non acquirunt forum ibidem, ut constat ex l. *haeres absens* ff. de judiciis: ergo nec obligantur particularibus legibus illius loci, ubi brevi tantum tempore subsistunt. *Confirm.* 1. ex c. ult. de *foro compet.* juxta quod nemo sortitur forum, sive nullus subditur alterius potestati, nisi vel ratione delicti, vel contractus, domicilii, vel (ut ait *Laym.*) ratione rei sitae in territorio, aut ratione originis: ergo peregrinus absentibus hisce titulis per hoc, quod brevi alicubi subsistat, non fit subditus illius loci. *Confirm.* 2. Obligatio manet adhuc dubia: cum TT. et Canonistae utrinque probabiliter de ea disceptent; ergo peregrinus tuto se potest resolvere, quod secluso scandalo et exceptis titulis praedictis sua libertas maneat in possessione contra legem particularem. Contrarium defendunt *Navarr.*, *Covarr.*, *Suarez* L. 3. de LL. c. 33. n. 3., *Franc. Schmier.* L. 1. t. 1. c. 5. n. 170. et alii.

Neque dicas: c. illa. dist. 12. refertur responsum s. Ambrosii s. Augustino datum: *Cum Romam venio, jejuno Sabbato: cum Mediolani sum, non jejunio.* Sic etiam tu, ad quam forte Ecclesiam veneris, ejus morem serva, si cuiquam non vis esse scandalo, nec quemquam tibi. Unde etiam commune illud: *Si fueris Romae, Romano vivito more: et si sis alibi, vivito sicut ibi.* R. S. Ambr. non dicit: *Si vis non transgredi legem, sed si non vis esse scandalo:* ergo non obligationem legis, sed fugae scandali indicat, cuius periculum merito timendum, cum non omnes, qui vident hominem non servantem jejunium, sciant esse peregrinum; hoc autem scandalum saepe vitari potest, et tunc dicta verba consilium, non praeceptum continent: vel loquitur de illis peregrinis, qui habitandi aut diutius subsistendi gratia accedunt. Ita *Laymann* loc. cit. post n. 5., ubi etiam apte solvit reliquias objections.

215. *Dixi in Resol.* per se loquendo sive regulariter: quia peregrini 1. obligantur iis legibus particularibus, quarum violatio cederet in damnum et injuriam illius loci, ubi morantur. Ejusmodi leges sunt: ne importentur in provinciam vel civitatem certi quidam libri, certae merces, arma etc., ut solvant pedagia, vectigalia etc., observent statutam taxam etc.; aequitas enim naturalis exigit, ut qui in alieno loco sentit commodum commercii, viarum etc., etiam sentiat onus legum necessiarum ad bonum commune et conservationem loci. 2. Obligantur ratione titulorum supra in confirm. 2. relatorum.

Dixi 2. secluso scandalo, quod avertendi aliunde est obligatio.

16. *Dixi 3. particularibus legibus:* nam legibus communibus tenentur peregrini in omni loco, ubi illae vigent; imo si ex speciali privilegio in proprio domicilio non vigerent, peregrinus extra Dioecesin existens eo non gauderet, quia est locale, non personale; ergo nec sequitur peregrinum alibi commorantem. Hinc si dispensatum sit in Dioecesi Herbipolensi in abstinentia a carnis per Quadragesimam, non licet civi Herbipolensi subsistenti in alia Dioecesi, ubi non est dispensatum, comedere carnes; quia lex jejunii per Quadragesimam est communis; dispensatio autem illa

eos tantum respicit, qui actu in hac Dioecesi existunt. *Laym.* l. c. n. 3. Contrarium docet *Sanchez*, quia (ait) cives dum absentes sunt, sed mox in patriam redituri, per fictionem juris pro praesentibus habentur.

217. Hisce resolutionibus adde I. Juxta *Lessium* et *Laym.* l. c. n. 7. contra plures, eadem est ratio vagorum, quae peregrinorum; quia nec hi subditi fiunt per hoc, quod transeant, vel brevi tempore alicubi morentur. Nec obstat, quod vagi a magistratu quolibet capi ac puniri possint ob delicta etiam alibi commissa. Respondet enim *Laymann*, hoc per consuetudinem introductum esse, cum vagabundi proprium judicem non habeant, ne eorum crima omnino impunita maneant; ex eo tamen non sequi, quod simpliciter et in omnibus forum sortiantur: nec propterea liberi sunt ab omni lege; legibus enim communibus adhuc constringitur eorum vita, imo et particularibus, quando instat periculum, scandali. Denique vagos deobligare legibus particularibus, minus inconveniens esse videtur, quam illos subjicere omnibus legibus variorum regnorum, provinciarum, et civitatum, per quas transeunt.

218. II. Ad quantum tempus se debeat extendere propositum manendi in aliquo loco, ut quis non hospes, sed loci habitator censeatur, variant AA. *Navarr.* et *Laym.* l. c. post n. 1. resolvunt, non tantum eos, qui tempore, quod prudentis viri arbitrio magnum secundum se videri potest, v. g. per medium annum in oppido moraturi sunt, incolas censeri et jurisdictioni subjectos, sed etiam eos, qui licet breviore tempore, certo manendi proposito alicuius negotii vel negotiationis causa in eo loco domiciliū, officinam vel tabernam fixerunt.

219. III. Peregrini etsi non teneantur statutis specialibus; privilegiis tamen et consuetudinibus favorabilibus locorum, per quae transeunt, uti possunt. Sic Germanus transiens per Belgum diebus sabbatinis a festo Nativitatis Christi usque ad festum Purificationis B. V., ibidem licet poterit comedere carnes, et apud Hispanos intestina. *Reiffenst.*, *La Croix* L. 3. p. 2. n. 1271.

220. IV. Si leges certum tempus non determinent, ut primum commode possunt, debent impleri. *Regula* 14. ff. de *reg. jur.* ait: *In omnibus obligationibus, in quibus dies non ponitur, praesenti die debetur.* Si vero certum tempus, horam vel diem determinent, uti contingit per legem abstinendi a carnis, recitandi horas canonicas, tempus accipendum est de momento ad momentum, non quidem mathematice, sed theologicie sive ecclesiastice, ut sequamur calendaria approbata et horologia communiter bene ordinata. *Ratio* fere unica est consuetudo Ecclesiae; et aliter nec sciremus, quando praeceps tempus obligationis inciperet vel desineret. Ideo *La Croix* L. 1. de LL. n. 583. cum *Carden.*, *Diana* et aliis improbabilem dicunt eorum sententiam, qui determinatum tempus intelligunt *praepter propter*, ita ut tantum venialiter peccet, qui die Jovis continuat coenam in carnis usque ad horam primam mediae noctis, quae pertinet ad diem Veneris.

221. V. Catechumeni, Judaei, aliquique infideles obligantur quidem legibus civilibus Principum, non tamen ecclesiasticis, quia nondum baptizati etiam non sunt subditi Ecclesiae. Aliud est de haereticis legitime baptizatis. Vide *Burghab.* cent. 2. cas. 44.